

Bahar mektubu

Çok tekrarlanan, çok konuşulan kanıksanır, bir müddet sonra. Kanıksanan her şey az veya çok “yabancılaşma”yı da beraberinde getirmeyebilir mi? Yabancılaşma duygusunun ilk yansıması da herhalde “anlam” dünyasında kendini gösteriyor. Yabancılaştığımız şeyin önce “anlam”ını yitiriyoruz yahut da bahis mevzuu “anlam” aşınıyor ve “idrak” (algı) dünyamıza öncekine göre daha zayıf biçimde yansıyor. Anlamını yitirdiğimiz veya zayıf biçimde, silik biçimde idrâk ettiğimiz bir “şey”in zihin ve şuurumuzdaki yeri küçülüyor, ehemmiyeti de azalıyor, ister istemez...

Ağırlıklı olarak yakın tarihe dair bir sayının “Mektub”una böylesine, felsefî metinlere “özenen” bir “girizgâh”la başlamak nereden icab etti?

Akıllara böyle bir suâl gelebilir, haklı olarak. Cevap suâlin içinde aslında. İlk paragrafta anlatmaya çalıştığım o çok konuştuğumuz, konuştukça “kanıksadığımız”, kanıksadıkça “yabancılaşım” gittikçe “anlam”ını yitirdiğimiz, anlamını yitirdikçe lâıkiyle idrâk etmekte zorlandığımız ve neticede “şuur”una eremediğimiz yahut da pek fazla şuurunda olamadığımız hâdiseler bütünü ile “Millî Mücâdele” sürecidir.

Yakın tarihimizin geçen asrın başlarında birbirine bitişik iki “15 senelik” kesiti vardır ki, bunların sahne oldukları vak’a ve hâdiseler dekorunun zenginliği, barındırdığı süreçlerin yoğunluğu ve yol açtığı “değişim”in vüs’ati hakikaten baş döndürücüdür. Herkesin kolayca tahmin edebileceği gibi kastettiğim ilk “kesit” 1908 – 1923 devresi; ikincisi de ona “bitişik” olan 1923 – 1938 kesitidir. Toplam 30 yıl zarfında bizim yaşadığımız hâdiseler ve neticede içerisinden geçtiğimiz değişim süreçleri, kelimenin tam mânâsıyla siyasî, askerî, toplumsal, kültürel ve beşerî bir “meddücezir” mesabesinde dir.

Meselâ, “mutlakîyetçi monarşi”den önce meşrûti (yahut da “anayasa”lı) monarşiye, ardından iç ve dış ağır buhranlar ve savaşlarla dolu bir 15 yılın sonunda Cumhuriyet rejimine geçiş!.. Bu 15 yılın içinde evvelâ Makedonya’da “dağa çıkan” subayların askerî “isyân”ı var, isyânın peşine “hürriyetin ilânı” var, “Kanun-ı Esâsî”nin yürürlüğe konması, serbest seçimler ve Meclis-i Meb’usân’ın açılması var, payitahttaki 31 Mart İsyanı var, Sultan’ın tahtından zorla indirilmesi, yerine veliaht şehzâdenin çıkması, Adana’da Ermeni kalkışması ve kısmî iç savaş var, bir yıl sonra Yemen İsyanı var, ondan bir yıl sonra da İtalyanların Trablusgarb’a saldırmaları ve saldırıya karşı genç İttihadçı liderlerin öncülüğünde müthiş bir direniş destanı var, birinci ve ikinci Balkan Savaşları var, Birinci Büyük Harp var, onun ilk senesinde Van’daki Ermeni İsyanı ve peşinden “Tehcir” var... Harp bitiyor, Mondros Mütârekenâmesi ile yeni bir çılgır açılıyor: Mütâreke Devri deniliyor buna. Bir yüzü bu, öbür yüzü Millî Mücâdele devri... Hem de ne mücâdele!.. Devletin pâyitahtı başta olmak üzere neredeyse asker çıkarılmamış liman ve iskelesinin kalmadığı Anadolu ve Trakya yarımadalaları, fiilen ve adım adım genişleyen bir işgâle karşı ondan daha hızlı ve daha azimkâr biçimde gelişen “Millî Kıyâm” hareketi... Netîcede, tâ 93 Harbi ile çekildiğimiz Doğu sınırlarından Akdeniz ve Adalar Denizi sahillerine, Meriç kıyılarına kadar dövüşe dövüşe, öle kırıla, fakat bir adım geri atmaksızın ve bir an bile fevt etmeksizin

dâimâ ileri atılarak süpürüle süpürüle ve elbette ki kan, ter, gözyaşı ve en başta da inançla temizlenen koca bir memleketin dört bucağında yeniden dalgalanan bayraklar!.. Bir de bütün bunların ağır bir yoksulluk, imkânsızlık ve Büyük Harbin ölümcül yorgunluğu ile başarıldığını düşünelim!.. Sonra büyük sulh ve en köklü değişim: Cumhuriyet idâresine geçiş!.. Makedonya'daki askerî isyandan Cumhuriyet idâresine geçişin arasında köprülerin altından koca bir târih aktı aslında...

Klişeleşmiş sözler, basma kalıp ifâdeler ve ruhsuz nutuklarla, rutin mektep müsameresine çevirdiğimiz zevksiz kutlamalarla farkında olmadan gittikçe “yabancılaştığımız”, “manâ”sını lâyıkı vechile idrak etmeyi beceremediğimiz ve şuurundan uzaklaştığımız Millî Mücâdele ve yâhut İstiklâl Harbi, işte o “yakın târih”teki 15'er senelik iki bitişik kesitin, Çanakkale Müdafaası ile birlikte en mühim ve en kader tâyin edici iki devresinden biri ve fakat hiç şüphe yok ki en netîce alıcısıdır. Bu Mücâdelenin karargâhı Ankara'da toplanan Büyük Millet Meclisi ve idâre merkezi de Ankara'dır.

23 Nisan 1920'de açılan ve aynı gün Mustafa Kemal Paşa'nın riyâsete geçmesiyle faaliyetine başlayıp “İstiklâl-i Tâm” hedefine kilitlenen o Büyük Millet Meclisi, geçtiğimiz 23 Nisan'da yüz yaşını doldurdu. Elinizdeki sayının ana dosyası bu “Büyük Meclis”in, bu “Gaazi Meclis”in kuruluşu, yapısı, mâhiyeti, millî târihimizdeki erişilmez yeri ve emsalsiz rolü hakkında kaleme alınmış inceleme ve araştırmalardan oluşuyor. Bilhassa Zekeriya Türkmen hocamızın makalesi, “Mütâreke ve İşgâl” döneminden başlayarak, Anadolu Hareketinin gelişmesi, Mustafa Kemâl Paşa'nın Samsun'a ayak basması, Ankara'ya gelişi ve Büyük Millet Meclisi'nin açılışı ve ilk “millî hâkimiyet ve millî devlet” anayasası olan 1921 târihli Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun hazırlanıp yürürlüğe girmesine kadar geçen sürecin fevkalade özlü ve kavrayıcı bir hulâsasını sunuyor. Kezâ, Orhan Avcı, Hamit Pehlivanlı, Yaşar Baytal ve Ramazan Erhan Güllü hocalarımızın makaleleri de yine o Gaazi Meclis'imizin odak noktasında yer aldığı çeşitli mevzu ve meseleleri ele alıyor; okurlarımız adına hepsine ayrı ayrı müteşekkirimiz.

Fahri Kılıç hocamız, Meşrûtiyet'ten itibaren Meclis'in farklı siyasî renklerinden biri olan Tunalı Hilmi Bey'i; Ahmet Altıntaş hocamız ise Afyon Karahisar'ı temsilen Ankara'ya gelen Koçzâde Mehmet Şükrü Beyin Birinci Meclis'teki faaliyetini ele alan birer inceleme ile bu sayının “dosya”sına katkıda bulundular. Nuray Özdemir hocamızın kaleminden de “Türk kadınına siyasî hakların tanınması ve ilk kadın millet vekilleri” hakkında esaslı bir inceleme okuyacaksınız.

142. Türkiye Günlüğü'müzün “mütenevvia” sayfalarında ise birbirinden renkli makale ve incelemeler var. Erol Göka, Abdülkadir İlgen ve Fahri Yetim hocalarımızın makaleleri gerçekten emek ve zahmet mahsûlü kalıcı metinler... Bu arada, dergimizde imzalarını ilk kez gördüğünüz sayın Yıldırım Oğur ve Alkın Karakurumer'e okur ve yazarlarımız adına “– Hoşgeldiniz!” demekten gerçek bir saadet duyduğumu ifâde etmek isterim. Kitabîyât faslındaki isme gelince, Sakarya Üniversitesinin değerli hocalarından Prof. Davut Dursun, kendisinden 25 seneyi mütecâviz bir vakit geçti ki, hiçbir haber (sizler bunu “yazı” diye okuyun lütfen) alamıyorduk. Demek ki ancak şimdi kısmet olacakmış. Hocamız, Eski Sanayi ve Ticaret Bakanlarımızdan sayın Nihat Ergün'ün siyasî hâtıralarının yer aldığı

1985'den 2013'e Adım Adım Siyaset kitabını tanıtıp tahlil ediyor. Kıymetli hocamızın eline sağlık; devamını beklediğimizi de söylemeliyim.

.....

Eylül ayında çıkarmayı tasarladığımız 143. Türkiye Günlüğü'nde buluşmak üzere bâkî selâm ve muhabbetle kalınız...

Mustafa Çalık